

Képinformáció

Altdorfer: Alexandrosz csatája

Keletkezés: 1529

Anyag és technika: hársfa, olajfesték

Méret: 158,4 x 120,3

Lelőhelye: München, Alte Pinakothek

Téma: az isszoszi csata ábrázolása

Létrejöttének körülményei: IV. Bajor Vilmos herceg megbízásából készült történelmi ciklus

Történelmi vonatkozások, korszakok: antik, kora újkor, humanizmus, reformáció

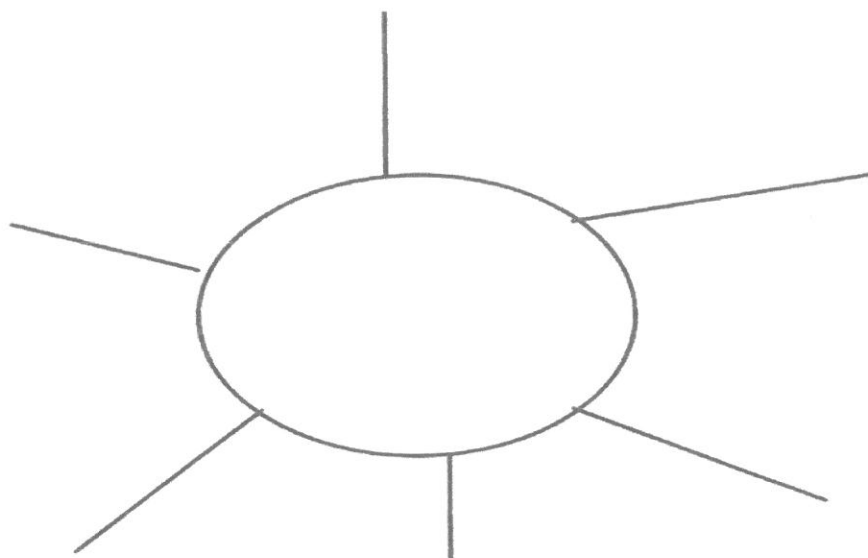
Leírás: Az első pillantásra drámai történés tárul a szemünk elé: a távolban égbe meredő hegyek, szikrázó vízfelületek, egy hatalmas viharfelhőn áttörő nap, és balra fent ködbe burkolóz félhold. Alul hatalmas embertömeg csatát vív. Legelöl egymásba ékelődve, összezsúfolódva két lovagsereg harcol. Középen kialakulófélben van a döntés. Dareiosz harci kocsija már a menekülés irányába fordult, Nagy Sándor - lovassága élén, a történések középpontjában - lándzsával támadja. A perzsa uralkodó kocsihajtóját nyílt találta el, ő maga is leengedte íját, és rémulten néz vissza üldözőire. Harci kocsija, amelyet kiálló éles kések védenek, a fordulás közben szabályos rendet vágott maga körül, és halottak hevernek körülötte. Az így keletkezett üres térre hatol be Nagy Sándor. Feljebb, Isszosz városa környékén a csata még nagyban zajlik. Miközben balra Dareiosz hadrendje felbomlóban van. A felirat szövege (kb.): Nagy Sándor legyőzi az utolsó Dareioszt, miután a perzsák soraiban 100 000 gyalogost vágta le, és több mint 10 000 lovaszt ölt meg. Miközben Dareiosz nem több mint 1000 perzsával tudott szökve megmenekülni, anyját, feleségét és gyermekeit foglyul ejtették.

Történelmi háttér: A kép a Kelet és Nyugat közötti újabb összeütközések idején keletkezett. A törökök betörték Európába, 1529-ben Bécs kapui előtt álltak. Nem véletlenül jelennek meg Dareiosz környezetében török turbánok, Nagy Sándor lovasai késő középkori fegyverzetet viselnek, gyalogosai pedig gyalogos fegyverzetet. A félhold ellenpólusaként a jobb felső sarokban a nap tör át a felhőkön, a keresztény Nyugat győzelmének reményét jelezve. Isszosz városa felett kéttornyú templom magasodik, a tengeren a fénycsóva egyértelműen láthatóvá válik egy hajó kereszt alakú árbocrúdja. Így a kép egyúttal egy korabeli fenyegetést is tükröz, a győzedelmes Nagy Sándor képében az erős és igazságos uralkodó alakjával találkozunk. Ennek első sorban a megrendelő, IV. Bajor Vilmos szempontjából volt jelentősége. Az „Új Alexandrosz” mítosza a jelenkori hatalom történelemből való legitimálását volt hivatva szolgálni. Ez a szempont vezette Napóleont is, amikor a képet Párizsba vitette, és magánszállásán függesztette ki.

Művészettörténeti jelentőség: Albrecht Altdorfer zseniálisan egyesített a képen nagyon különböző nézőpontokat: Közelnézetben a miniatúrafestő precizitásával festette meg alakok ezreit, akiknek a feje gyakran gombostűfejnyi. A tömegeknek a lándzsák és zászlók erdejével irányt, a képnek az átlós fényvezetéssel pedig mélységet adott. Ha a távolba tekintünk, az egész világra rátekintést kapunk, messziről, mintha repülőgépről tekintenténk le: láthatjuk a földgolyó görbülését. Megmutatja nekünk a Nilus deltáját, a Földközi-tenger keleti medencéjét, Ciprus szigetét, Mindazt, amit Aventinus udvari történész az antik forrásokból és korabeli térképek alapján a földrajzi adottságokról, a harci kocsikról, a csata lefolyásáról közölt vele, Altdorfer lefordította a kép nyelvére. Közben a művész a megrendelő óhajának is eleget tett, hogy a fejedelmi galéria számára történelmi képet fessen. Eleget tett a humanizmus forráshűségére irányuló követelményének, és egyúttal saját világának tükörképét is megalkotta, amelyben új szellemi és földrajzi horizontok jelentek meg. Korszakokon átívelve lelkesedtek ezért a képért a művészek, és mindenki, aki csak látta: Friedrich Schlegel, Napoleon, Oskar Kokoschka

Néhány javaslat:

1. A kép értelmezése (a képet projektorral kell kivetíteni)
- Gondolattérkép:

- A kép keletkezési idejének meghatározása, a megrendelő szándékának kitalálása, mit láthatott bele a korabeli ember? Hogyan jelenik meg rajta az ókori világ, és hogyan a saját kora?
Térképes feladat:

2. Kelet és Nyugat összecsapásainak története (görög-perzsa háborúk, Nagy Sándor, arab terjeszkedés, törökök, tatárok)

A török támadásai és a korabeli Európa (Kérdések: plénumban, csoportmunkában, egyénileg feladatlappal, kiselőadásokkal...???)

szellem- és művelődéstörténeti háttér (humanizmus, reformáció)

társadalom- és államtörténet (Macchiavelli, Erasmus stb.) a központosított és az abszolút állam,

mit gondoltak erről Európában?

Kinek a feladata volt?

Ki segített, ki gátolta?

Milyen okokat kersett a korabeli ember?

A korabeli haditechnika

A Habsburgok helyzete

Hogyan jelenik meg mindez a képen?

Vagy

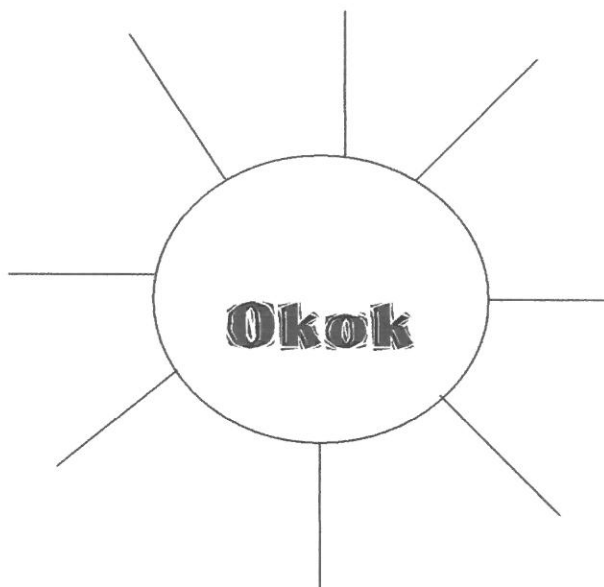
Próbáljuk meg mindezt a képről „levenni”???

3. Magyarország helyzete a kép keletkezésének időpontjában.

A festmény által sugallt korszak és a valóság összehasonlítása: az ellentmondás és ennek oka

A festmény által sugallt korszak fő jellemzői	Magyarország helyzete – események, általános jellemzők

3. Mi történt, és miért nem az történt, amit a festő vizionált?

Csoportmunka: források segítségével minél több okot keresni, az okokat típusuk és jelentőségük, időrend alapján besorolni.

Vagy: folyamatdiagramot rajzolni

4. a kép mint legitimációs eszköz – összehasonlítás egy másik képpel (A mezőkeresztesi csata allegóriája)
- ábrázolásmód és üzenet